

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**КРИВОРІЗЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ**

**ФАКУЛЬТЕТ № 2  
(ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПРАВА ТА  
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)**

**КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**КРИМІНАЛІСТИКА**

Галузь знань      08 «Право»  
Спеціальність    081 «Право»  
Освітній рівень   перший бакалаврський  
Освітньо-професійна програма «Право»  
Шифр за ОПП:    ОК 26

Мова навчання: українська

Розробник:

**КУБАЄВ ІВАН**, професор кафедри

кримінально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, професор

**Надія СТРОЧКО** – старший слідчий слідчого відділу Криворізького районного управління поліції ГУНП в Дніпропетровській області, майор поліції.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри кримінально-правових дисциплін

Протокол № 1 від «16».08.2024 р.

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_

**Дмитро ПИЛИПЕНКО**

Робочу програму погоджено з керівником проектної (робочої) групи ОПП «Право»

Керівник проектної (робочої) групи \_\_\_\_\_

**Катерина НЕСТЕРЕНКО**

**Лист оновлення та перезатвердження  
робочої програми навчальної дисципліни**

| Навчальний рік | Дата засідання<br>кафедри<br>розробника<br>РПНД | Номер протоколу | Підпис<br>завідувача |
|----------------|-------------------------------------------------|-----------------|----------------------|
|                |                                                 |                 |                      |
|                |                                                 |                 |                      |
|                |                                                 |                 |                      |

## 1. ВСТУП

### 1.1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників                                                           | Характеристика навчальної дисципліни |
|-----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
|                                                                                   | денна форма навчання                 |
| Статус навчальної дисципліни:                                                     | Обов'язкова                          |
| Мова викладання, навчання та оцінювання                                           | українська                           |
| Кількість кредитів ЄКТС                                                           | 6                                    |
| Загальна кількість годин:                                                         | 180                                  |
| Модулів:                                                                          | 2                                    |
| Змістових модулів:                                                                | 2                                    |
| Рік підготовки:                                                                   | 3                                    |
| Семестр:                                                                          | 5-й, 6-й                             |
| Лекції:                                                                           | 36                                   |
| Семінарські:                                                                      | 44                                   |
| Практичні:                                                                        | -                                    |
| Самостійна робота:                                                                | 100                                  |
| Індивідуальні завдання (курсова робота):                                          | не передбачено                       |
| Підсумковий семестровий контроль:                                                 | залік/екзамен                        |
| Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: | 1:2                                  |

### 1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета:** формування та розвиток компетентностей, необхідних для розуміння природи, функцій та системи права, а також механізму правового регулювання суспільних відносин у частині формування теоретичних знань і практичних навичок у галузі криміналістики, набутті загального уявлення про загальнотеоретичні та спеціальні методи, прийоми і засоби криміналістичного забезпечення потреб кримінального судочинства.



|                                                              |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--------------------------------------------------------------|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод. |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--------------------------------------------------------------|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

### 3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Назви змістових модулів і тем                                                          | Кількість годин |              |         |           |     |    |              |              |         |           |     |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|---------|-----------|-----|----|--------------|--------------|---------|-----------|-----|----|
|                                                                                        | денна форма     |              |         |           |     |    | заочна форма |              |         |           |     |    |
|                                                                                        | усього          | у тому числі |         |           |     |    | усього       | у тому числі |         |           |     |    |
|                                                                                        |                 | л            | семінар | практичні | інд | ср |              | л            | семінар | практичні | інд | ср |
| 1                                                                                      | 2               | 3            | 4       | 5         | 6   | 7  | 8            | 9            | 10      | 11        | 12  | 13 |
| <b>Модуль 1</b>                                                                        |                 |              |         |           |     |    |              |              |         |           |     |    |
| <b>Змістовий модуль 1 «Загальні положення криміналістики. Криміналістична техніка»</b> |                 |              |         |           |     |    |              |              |         |           |     |    |
| <b>Тема № 1.</b> Предмет, система, завдання і методи криміналістики.                   | 10              | 2            | 2       | -         | -   | 6  | -            | -            | -       | -         | -   | -  |
| <b>Тема № 2.</b> Криміналістична ідентифікація і діагностика.                          | 10              | 2            | 2       | -         | -   | 6  | -            | -            | -       | -         | -   | -  |
| <b>Тема № 3.</b> Загальні положення криміналістичної техніки.                          | 10              | 2            | 2       | -         | -   | 6  | -            | -            | -       | -         | -   | -  |
| <b>Тема № 4.</b> Криміналістична фотографія та відеозапис                              | 10              | 2            | 4       | -         | -   | 4  | -            | -            | -       | -         | -   | -  |
| <b>Тема № 5.</b> Трасологія.                                                           | 10              | 2            | 2       | -         | -   | 6  | -            | -            | -       | -         | -   | -  |
| <b>Тема № 6.</b> Габітологія.                                                          | 10              | 2            | 2       | -         | -   | 6  | -            | -            | -       | -         | -   | -  |
| <b>Тема № 7.</b> Криміналістичне зброєзнавство.                                        | 10              | 2            | 4       | -         | -   | 4  | -            | -            | -       | -         | -   | -  |
| <b>Тема № 8.</b> Криміналістичне документознавство.                                    | 10              | 2            | 2       | -         | -   | 6  | -            | -            | -       | -         | -   | -  |
| <b>Тема № 9.</b> Криміналістична реєстрація.                                           | 10              | 2            | 2       | -         | -   | 6  | -            | -            | -       | -         | -   | -  |

| <b>Модуль 2</b>                                                                   |     |    |    |   |   |     |   |   |   |   |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|----|----|---|---|-----|---|---|---|---|---|---|
| <b>Змістовий модуль 2<br/>«Криміналістична тактика. Криміналістична методика»</b> |     |    |    |   |   |     |   |   |   |   |   |   |
| <b>Тема № 10.</b> Загальні положення криміналістичної тактики.                    | 10  | 2  | 2  | - | - | 6   | - | - | - | - | - | - |
| <b>Тема № 11.</b> Слідчі версії та планування розслідування.                      | 10  | 2  | 2  | - | - | 6   | - | - | - | - | - | - |
| <b>Тема № 12.</b> Тактика слідчого огляду і освідчування.                         | 10  | 2  | 4  | - | - | 4   | - | - | - | - | - | - |
| <b>Тема № 13.</b> Тактика допиту.                                                 | 10  | 2  | 4  | - | - | 4   | - | - | - | - | - | - |
| <b>Тема № 14.</b> Тактика обшуку.                                                 | 10  | 2  | 2  | - | - | 6   | - | - | - | - | - | - |
| <b>Тема № 15.</b> Тактика пред'явлення для впізнання.                             | 10  | 2  | 2  | - | - | 6   | - | - | - | - | - | - |
| <b>Тема № 16.</b> Тактика слідчого експерименту.                                  | 10  | 2  | 2  | - | - | 6   | - | - | - | - | - | - |
| <b>Тема № 17.</b> Тактика використання спеціальних знань.                         | 10  | 2  | 2  | - | - | 6   | - | - | - | - | - | - |
| <b>Тема № 18.</b> Загальні положення криміналістичної методики.                   | 10  | 2  | 2  | - | - | 6   | - | - | - | - | - | - |
| <b>Усього годин</b>                                                               | 180 | 36 | 44 | - | - | 100 | - | - | - | - | - | - |

#### **4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

##### **Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ. КРИМІНАЛІСТИЧНА ТЕХНІКА**

###### **Тема № 1. Предмет, система, завдання і методи криміналістики.**

Предмет криміналістики. Механізм вчинення кримінального правопорушення та його елементи. Закономірні зв'язки способу вчинення кримінального правопорушення. Сліди кримінального правопорушення. Діяльність по виявленню, фіксації, вилученню і використанню слідів –

джерел доказів при розслідуванні кримінальних правопорушень. Закономірності цієї діяльності. Система науки криміналістики. Загальнотеоретичні положення, криміналістична техніка, криміналістична тактика і криміналістична методика, їх взаємозв'язок. Місце криміналістики в системі наукового знання, її співвідношення з кримінальним правом, кримінальним процесом, кримінологією, оперативно-розшуковою діяльністю. Історія виникнення і розвитку криміналістики. Методи криміналістики. Всезагальний метод пізнання. Загальнонаукові методи. Спеціальні криміналістичні методи. Завдання криміналістики щодо удосконалення діяльності правоохоронних органів по боротьбі із злочинністю. Значення криміналістичних знань в професійній підготовці кадрів для Національної поліції.

### **Тема № 2. Криміналістична ідентифікація і діагностика.**

Поняття і наукові засади криміналістичної ідентифікації, її значення у слідчій, експертній і судовій діяльності. Види та форми криміналістичної ідентифікації. Ідентифікаційні ознаки і властивості, їх класифікація. Ототожнення і встановлення групової належності. Об'єкти і суб'єкти криміналістичної ідентифікації. Процес криміналістичної ідентифікації. Методика ідентифікаційних досліджень. Застосування математичних і кібернетичних методів у ідентифікаційних дослідженнях. Поняття і сутність криміналістичної діагностики. Наукові засади криміналістичної діагностики. Діагностичні завдання та методика їх вирішення. Значення криміналістичної діагностики для розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Встановлення групової належності. Об'єкти, відносно яких може бути встановлена, як правило, тільки групова належність. Значення встановлення групової належності при розслідуванні кримінальних правопорушень.

### **Тема № 3. Загальні положення криміналістичної техніки.**

Поняття, завдання і структура криміналістичної техніки. Джерела формування та розвитку криміналістичної техніки. Поняття технічного засобу, технічного прийому. Комплекти технічних засобів, що використовуються слідчим, інспектором-криміналістом при проведенні слідчих (розшукових) дій. Пересувні криміналістичні лабораторії. Критерії допустимості використання технічних засобів і методів роботи з доказами у кримінальному судочинстві. Доказове значення результатів застосування криміналістичної техніки. Перспективи розвитку криміналістичної техніки. Проблеми автоматизації криміналістичних досліджень.

### **Тема № 4. Криміналістична фотографія та відеозапис.**

Поняття, можливості фіксації і дослідження візуальної інформації з метою розслідування кримінальних правопорушень. Криміналістична фотографія: види (орієнтуюча, оглядова, вузлова та детальна), методи і прийоми. Судово-оперативна фотографія: особливості фотографування місця події, трупа, речових доказів, живих осіб. Судово-дослідницька фотографія:

поняття, завдання, методи. Особливості застосування відеозапису: види, способи і засоби її здійснення при проведенні слідчих (розшукових) дій. Правила оформлення результатів застосування засобів і методів фіксації візуальної інформації. Фототехнічна експертиза: поняття, завдання і призначення. Використання матеріалів відеозапису на досудовому розслідуванні і в суді.

### **Тема № 5. Трасологія.**

Предмет, система і завдання слідознавства. Наукові засади слідознавства. Механізм утворення слідів і їх класифікація. Види та характеристика слідів: людини (рук, ніг, тіла, зубів, виділень організму, взуття, одягу, рукавичок), транспортних засобів, знарядь зламу і інструментів, матеріалів, речовин і виробів. Предмети як сліди кримінального правопорушення. Сліди рук. Дактилоскопія як розділ трасології. Будова шкіри на долонях рук. Типи і види папілярних узорів пальців рук і долоні. Властивості папілярних узорів. Загальні правила виявлення, огляду, фіксації і вилучення слідів рук. Засоби та методи виявлення, фіксації, вилучення слідів рук. Значення і можливості попереднього дослідження слідів рук у процесі проведення слідчих (розшукових) дій та використання отриманих результатів у розслідуванні кримінальних правопорушень. Дактилоскопічна експертиза. Сліди ніг та взуття. Загальні правила виявлення, огляду, фіксації і вилучення слідів ніг та взуття. Засоби та методи виявлення, фіксації, вилучення слідів ніг та взуття. Значення і можливості попереднього дослідження слідів ніг та взуття у процесі проведення слідчих (розшукових) дій та використання отриманих результатів у розслідуванні кримінальних правопорушень. Трасологічна експертиза слідів і об'єктів. Інші сліди людини. Особливості виявлення, фіксації та вилучення таких слідів, їх інформаційно-доказовий потенціал. Сліди транспортних засобів. Особливості виявлення, фіксації та вилучення таких слідів, їх інформаційно-доказовий потенціал. Сліди знарядь зламу та інструментів. Особливості виявлення, фіксації та вилучення таких слідів, їх інформаційно-доказовий потенціал. Мікрооб'єкти та запахові сліди. Особливості виявлення, фіксації та вилучення мікрооб'єктів та запахів слідів, їх інформаційно-доказовий потенціал.

### **Тема № 6. Габітологія.**

Габітологія, як розділ науки криміналістики, її наукові основи. Поняття та наукові засади ототожнення особи за ознаками зовнішності, їх ідентифікаційне значення та класифікація. Система опису ознак зовнішності. Функціональний портрет людини. Засоби та методи фіксації зовнішніх ознак людини. Джерела інформації про ознаки зовнішності людини. Використання даних про ознаки зовнішності у розшуку осіб, організації обліків і розслідування кримінальних правопорушень. Портретна експертиза: поняття, питання, що вирішуються, методи проведення, підготовка матеріалів для її призначення.

### **Тема № 7. Криміналістичне зброезнавство.**

Поняття та зміст зброезнавства, його наукові засади. Механізм пострілу і утворення слідів пострілу. Види та характеристика об'єктів балістичного дослідження: вогнепальної зброї, боєприпасів, слідів пострілу. Особливості виявлення, фіксації та вилучення зброї, боєприпасів та слідів пострілу, їх інформаційно-доказовий потенціал. Встановлення обставин використання зброї: спосіб виготовлення, напрямку, місця та дистанції пострілу. Холодна зброя. Поняття, класифікація. Особливості виявлення, фіксації та вилучення холодної зброї, її інформаційно-доказовий потенціал. Види вибухових речовин та пристроїв, що використовують при вчиненні кримінального правопорушення. Механізм вибуху і утворення його слідів. Особливості виявлення, фіксації та вилучення вибухових речовин, пристроїв та слідів вибуху, їх інформаційно-доказовий потенціал. Експертиза зброї та слідів і обставин її використання, вибухотехнічна експертиза.

### **Тема № 8. Криміналістичне документознавство.**

Поняття, види та наукові засади криміналістичного дослідження документів. Поняття і види документів. Значення документів як джерела доказів. Загальні правила огляду документів – речових доказів. Дослідження рукописних документів. Поняття письма та почерку. Ознаки письмової мови і почерку, їх класифікація та ідентифікаційне значення. Можливості встановлення властивостей та стану особи за почерком. Почеркознавча експертиза та лінгвістична експертиза мовлення (авторознавча, семантико-текстуальна): поняття, завдання, можливості та підготовка матеріалів для призначення. Технічне дослідження документів: поняття, зміст і види. Види підробки документів. Ознаки зміни тексту документу та способи їх виявлення. Встановлення способу виготовлення документу і давності виконання тексту. Ідентифікація засобів і матеріалів, використаних для виготовлення документів. Поновлення змісту пошкоджених документів. Ознаки підробки відбитків печаток і штампів. Дослідження поліграфічної продукції. Встановлення виду, способу друку та особливостей використаних засобів (друкарських форм) з метою розшуку місця виготовлення досліджуваного матеріалу. Технічна експертиза документів: поняття, коло вирішуваних питань, підготовка матеріалів для призначення.

### **Тема № 9. Криміналістична реєстрація.**

Поняття, завдання та види криміналістичної реєстрації. Наукові і правові засади криміналістичного обліку. Спосіб вчинення та приховання кримінального правопорушення як обліково-реєстраційний елемент злочинної діяльності. Система, принципи організації і функціонування криміналістичних обліків. Взаємозв'язок окремих видів обліків. Способи реалізації даних обліків у розшуку осіб, предметів, у розслідуванні кримінальних правопорушень. Допоміжні інформаційні системи, що використовують правоохоронними органами в розшуковій діяльності.

Тенденції та перспективи розвитку криміналістичних обліків, проблеми їх автоматизації і комп'ютеризації.

## **Змістовий модуль 2. КРИМІНАЛІСТИЧНА ТАКТИКА. КРИМІНАЛІСТИЧНА МЕТОДИКА**

### **Тема № 10. Загальні положення криміналістичної тактики.**

Криміналістична тактика як складова частина науки криміналістики. Використання положень логіки, психології, соціології та інших наук в тактиці. Поняття тактичного завдання розслідування і засобів її вирішення (тактичний прийом, тактична комбінація, тактична операція). Принципи слідчої тактики як критерії допустимості і ефективності використання тактичних засобів. Тактика слідчих (розшукових) дій та її співвідношення з процесуальним порядком їх проведення. Поняття слідчої ситуації і тактичного рішення. Тактичний ризик. Взаємозв'язок криміналістичної тактики і техніки в розслідуванні кримінальних правопорушень. Діяльність підрозділів Національної поліції в процесі розкриття і розслідування воєнних злочинів. Тактика окремих слідчих (розшукових) дій під час провадження за воєнними злочинами.

### **Тема № 11. Слідчі версії та планування розслідування.**

Особливості пізнання при розслідуванні кримінальних правопорушень. Версія – метод пізнання при розслідуванні кримінальних правопорушень. Види версій. Загальні і окремі версії. Типові та конкретні версії. Ретроспективні та перспективні версії. Слідчі, оперативно-розшукові, експертні, судові версії. Побудова версій. Основні правила побудови версій. Обґрунтованість версій доказами. Роль узагальнень слідчої практики у побудові версій. Використання логічного апарату (аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії тощо). Перевірка версій. Основні правила перевірки версій. Поняття і сутність планування розслідування. Принципи планування розслідування. Вивчення та врахування характеру слідчої ситуації як умови забезпечення ефективності планування розслідування та реалізації його принципів. Особливості різних варіантів планування: окремої слідчої (розшукової) дії, тактичної операції, роботи по кримінальному провадженню в цілому, розслідування багатоепізодних проваджень. Техніка планування розслідування. Вимоги до плану розслідування. Допоміжна документація при плануванні. Значення версій при плануванні розслідування, підготовці і проведенні окремих слідчих (розшукових) дій (огляду місця події, обшуку та ін.).

### **Тема № 12. Тактика слідчого огляду і освідчування.**

Механізм відображення кримінальних правопорушень в оточуючій матеріальній обстановці. Види слідів.

Види огляду і їх особливості. Процесуально-правові основи огляду. Поняття місця події. Значення огляду місця події при розслідуванні кримінальних правопорушень.

Загальні тактичні положення огляду місця події.

Учасники огляду та їх функції. Підготовка до огляду. Стадії огляду місця події. Тактичні задачі, що вирішуються в ході огляду. Негативні обставини та їх значення.

Фіксація результатів огляду місця події: застосування засобів криміналістичної техніки, складання протоколу та додатків до нього.

Огляд трупа, документів, речей, транспортних засобів, тварин, ділянок місцевості і приміщень, які не є місцями подій.

Процесуальні правила та особливості тактики огляду живої людини – освідування.

### **Тема № 13. Тактика допиту.**

Поняття допиту, його види і значення в розслідуванні кримінальних правопорушень. Наукові основи допиту. Поняття тактичних прийомів допиту, критерії (принципи) їх допустимості.

Загальні положення тактики допиту. Підготовка допиту: визначення обставин, що складають предмет допиту; визначення черговості допитів осіб і способу їх виклику на допит, збирання інформації про допитувану особу; вибір часу і місця допиту; технічні забезпечення; складання плану допиту. Структура допиту: вступна частина; вільна розповідь; постановка питань. Поняття психологічного контакту і прийоми його встановлення.

Тактика допиту потерпілих і свідків. Тактика допиту підозрюваних.

Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним. Тактичні прийоми допиту: надання допомоги допитуваному у відновленні забутого, викриття неправдивих показань, подолання позиції відмови від дачі показань тощо. Тактичні прийоми допиту в безконфліктній ситуації. Тактичні прийоми допиту в конфліктній ситуації. Використання доказів на допиті. Участь в допиті спеціаліста, адвоката та ін.

Процесуальні правила та особливості тактики допиту неповнолітніх.

Процесуальні правила та тактичні особливості підготовки і проведення одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб.

Тактичний ризик.

### **Тема № 14. Тактика обшуку.**

Поняття обшуку як способу одержання доказів при розслідуванні кримінальних правопорушень. Процесуально-правова регламентація проведення обшуку. Види обшуку. Психологічні основи тактики обшуку.

Тактика обшук житла чи іншого володіння особи. Підготовка до обшуку. Тактичні рекомендації про порядок дій слідчого та інших членів слідчо-оперативної групи на місці обшуку. Тактика обшуку в приміщенні і на ділянці місцевості. Використання науково-технічних засобів під час

проведення обшуку. Ознаки сховища і тактичні прийоми їх виявлення. Особистий обшук.

Взаємозв'язок технічних засобів і тактичних прийомів обшуку.

Особливості тактики обшуку в готелях, гуртожитках.

Технічні засоби фіксації результатів обшуку, складання протоколу.

### **Тема № 15. Тактика пред'явлення для впізнання.**

Поняття пред'явлення для впізнання як способу одержання доказів при розслідуванні кримінальних правопорушень та його психологічні основи. Види пред'явлення для впізнання.

Підготовка до пред'явлення для впізнання. Особливості допиту особи, яка може бути суб'єктом впізнання, загальний порядок і тактичні положення пред'явлення для впізнання живих осіб, трупів, предметів, тварин тощо.

Особливості пред'явлення для впізнання осіб за динамічними ознаками. Особливості пред'явлення для впізнання об'єктів за фотознімками. Фіксація перебігу і результатів пред'явлення для впізнання: використання технічних засобів, складання протоколу та додатків до нього.

### **Тема № 16. Тактика слідчого експерименту.**

Поняття слідчого експерименту як способу перевірки і уточнення доказів, а також одержання нового доказового матеріалу. Процесуальні правила проведення цієї слідчої (розшукової) дії.

Види слідчого експерименту. Його сутність і значення в розслідуванні кримінальних правопорушень. Підготовка і тактичні прийоми проведення слідчого експерименту. Оцінка результатів слідчого експерименту.

Фіксація ходу і результатів слідчого експерименту: використання технічних засобів, складання протоколу та додатків до нього.

### **Тема № 17. Тактика використання спеціальних знань.**

Поняття спеціальних знань та форми їх використання у кримінальному судочинстві. Мета використання спеціальних знань в кримінальному судочинстві.

Участь спеціаліста у підготовці та проведенні слідчих (розшукових) дій. Тактика взаємодії слідчого зі спеціалістами.

Поняття та види експертиз. Криміналістична експертиза, класифікація видів криміналістичних експертиз. Підстави обов'язкового проведення судової експертизи. Нові види судово-експертних досліджень.

Організація, структура і функції експертних установ системи МВС, МЮ України.

Тактика призначення судової експертизи. Розгляд слідчим суддею клопотання про залучення судового експерта. Формування питань експерту. Особливості призначення експертизи стороною обвинуваченого.

Поняття і види зразків для експертного дослідження, процесуальні правила та тактика їх одержання. Дотримання законності і етичних норм. Використання допомоги спеціалістів. Фіксація перебігу одержання зразків.

Особливості призначення комплексної, додаткової і повторної експертиз. Взаємодія слідчого з експертом під час проведення судової експертизи. Процес експертного дослідження, його стадії. Види висновків експерта. Наукові критерії оціни висновку експерта слідчим.

### **Тема № 18. Загальні положення криміналістичної методики.**

Поняття, завдання та значення криміналістичної методики. Закономірності злочинної діяльності і слідчої практики, що вивчаються криміналістичною методикою. Принципи та джерела криміналістичної методики.

Структура криміналістичної методики. Загальні положення і наукові засади криміналістичної методики. Потреби слідчої практики як умова розвитку криміналістичної методики.

Етапи розслідування та їх характеристика. Профілактична діяльність слідчого.

Поняття, сутність та види слідчих ситуацій. Компоненти слідчої ситуації. Фактори, що обумовлюють формування та розвиток слідчих ситуацій. Слідча ситуація як підстава прийняття тактичних рішень.

Поняття і сутність криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень. Класифікація кримінальних правопорушень. Співвідношення криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень з кримінально-правовою та кримінологічною характеристиками.

Зміст криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень. Виявлення і репрезентативність кореляційних зв'язків елементів криміналістичної характеристики певного виду кримінальних правопорушень як умова її практичного інформаційного і методичного значення для розслідування кримінальних правопорушень. Перспективи та умови формування (розробки) об'єктивно достовірних інформаційних моделей криміналістичних характеристик окремих видів кримінальних правопорушень.

## **5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

### **5.1. Методи навчання**

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання;
- активні методи навчання, у тому числі шляхом моделювання ситуацій при вирішенні практичних задач.

## 5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Поточне оцінювання знань Здобувачів на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 4-бальною системою, де 5 балів відповідає оцінці «відмінно», 4 бали відповідає оцінці «добре», 3 бали відповідає оцінці «задовільно», 0 балів відповідає оцінці «незадовільно».

Підсумкове/семестрове оцінювання знань Здобувачів за результатами вивчення освітніх компонент на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 100-бальною уніфікованою системою, яка поширюється на всі навчальні дисципліни незалежно від обсягу та тривалості викладання. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу наведений в таблиці (див. Таблицю 1).

*Таблиця 1. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу.*

| Денна форма                                |
|--------------------------------------------|
| Аудиторна робота – 40 балів                |
| Самостійна робота – 20 балів               |
| Залік/екзамен – 40 балів                   |
| Усього за навчальну дисципліну – 100 балів |

Для денної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

Розподіл 20 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

Підсумковий контроль – залік чи екзамен складається Здобувачами в обов'язковому порядку.

– 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

– 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

– 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

– 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

**Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:**

#### **1. Теоретична відповідь**

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

#### **2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.**

#### **3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:**

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

**4. Реферативне повідомлення** – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

**Шкала оцінювання: національна та ECTS**

| Сума балів | Оцінка за національною шкалою | Оцінка за шкалою ECTS | Пояснення                                                                                                                                          |
|------------|-------------------------------|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 90-100     | Відмінно                      | A                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок                                                                   |
| 82–89      | Добре                         | B                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками                                                           |
| 75–81      |                               | C                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок                                                            |
| 67–74      | Задовільно                    | D                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків                                                         |
| 60–66      |                               | E                     | Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям                                                                 |
| 35–59      | Незадовільно                  | FX                    | Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки |
| 1-34       |                               | F                     | Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка вищої освіти повинен/повинна повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля)                  |

**6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**

### **Базові (основні) джерела**

1. Волобуєв А. Ф., Данишин М. В., Іщенко А. В. Криміналістика: підруч. Харків, 2018. Т. 1. 384 с.
2. Волобуєв А. Ф., Одерій О. В., Степанюк Р. Л. Криміналістика: підруч. Харків, 2018. Т. 2. 312 с.
3. Пясковський В. В., Чорноус Ю. М., Самодін А. В. Криміналістика: підруч. 2 ге вид., перероб. і допов. Київ: Право, 2020. 752 с.
4. Лук'янчиков Б.Є., Лук'янчиков Є.Д., Петряєв С.Ю. Криміналістика: навч. посіб. в 2-х частинах. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського». Ч. І. 2017. 374 с.
5. Лук'янчиков Б.Є., Лук'янчиков Є.Д., Петряєв С.Ю. Криміналістика: навч. посіб. в 2-х частинах. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського». Ч. ІІ. 2017. 474 с.
6. Особливості проведення допиту неповнолітніх / [М. Цуцкірідзе, І. Кубарєв, С. Гайду, Т. Бугаєць, В. Бурлака та ін.]: навчальний посібник – Маріуполь: Донецький державний університет внутрішніх справ, 2021. – 94 с.
7. Діяльність підрозділів Національної поліції України на початковому етапі розслідування вбивств з урахуванням умов воєнного стану: процесуальний алгоритм : практичний poradник / А. О. Шульга, І. В. Кубарєв, Г. В. Кармушина, С. С. Барган, Д. В. Євенко. Кропивницький : Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022. 49 с.
8. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством: науково-практичний poradник. Цуцкірідзе, С. Гайду, Т. Бугаєць, В. Бурлака та ін. Кривий Ріг – Київ 2022. 77 с.
9. Кубарєв І.В., Барган С.С. Тактика допиту на досудовому розслідуванні: закордонний досвід: науково-практичний посібник. Київ: 7БЦ, 2023. 96 с.

### **Допоміжна література**

1. Тищенко В. В. Криміналістика: підручник. Одеса: Вид. Дім «Гельветика», 2017. 556 с.
2. Шепітько В.Ю. Криміналістика: підруч. Харків: Право, 2019. 456 с.
3. Шевчук В. М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи. Харків: Право, 2020. 1280 с.
4. Чаплинський К.О., Лускатов О.В. Пиріг, І.В. Криміналістика: підруч. 2-е вид, перероб. і допов. Дніпро: ДДУВС; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
5. Благута Р.І., Гарасимів О.І., Дуфенюк О.М. Криміналістика: підру. 3-тє вид, переробл. та допов. / Львів : ЛьвДУВС, 2016. 948 с.

6. Іщенко А. В. Криміналістика у питаннях та відповідях: навч. посібник. Харків, 2015.
7. Удовенко Ж. В. Криміналістика: конспект лекцій. Київ, 2016. 276 с.
8. Варфоломеева Т. В., Гончаренко В. Г., Бояров В. І. Криміналістика: академічний курс. 2-ге вид., стер. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 495 с.
9. Сущенко В. М. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням: поняття, зміст, планування та організація: монографія. Харків: Право, 2018. 224 с.
10. Кікінчук В. В., Бугайчук К. Л., Малярова В. О., Матюшкова Т. П. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій: наук.-метод. рекомендації. Харків: ХНУВС, 2018. 101 с.

### Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта» (доступ індивідуальний);
2. Верховна Рада України – [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
3. Президент України – [www.president.gov.ua](http://www.president.gov.ua)
4. Кабінет Міністрів України – [www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
5. Державна служба статистики України – <https://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Верховного Суду – <https://supreme.court.gov.ua>
7. Офіційний сайт Міністерства юстиції України – <https://minjust.gov.ua>
8. Офіційний сайт МВС України – <https://mvs.gov.ua/uk>
9. Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua/>
10. Репозитарій Донецького державного університету внутрішніх справ – <https://rep.dnuvs.ukr.education/>